

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Novi prostori i nove aktivnosti Knjižnice Prehrambeno-tehnološkog fakulteta u Osijeku

Sanda Hasenay

Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek
sanda.hasenay@ptfos.hr

Knjižnica Prehrambeno-tehnološkog fakulteta (PTF) je visokoškolska knjižnica za područje prehrambene tehnologije i biotehnologije. Osnovana je 1976. godine odmah nakon osnutka samog Fakulteta.

Nakon trideset godina provedenih u neadekvatnim prostorima i stalnim preseljenjima Knjižnica PTF-a konačno je u drugoj polovici 2005. godine dobila kvalitetan prostor veličine oko 350 m² koji je podijeljen u nekoliko funkcionalnih cjelina. Veliki dio prostora zauzima čitaonica s 40 sjedećih mjesta i šest računala za korisnike. Uz zidove čitaonice cijelom dužinom postavljeni su ormarići sa staklenim vratima gdje je smještena referentna zbirka u kojoj se nalaze enciklopedije (opća, tehnička, poljoprivredna, enciklopedija prirodnih produkata), leksikoni, rječnici (engleski, njemački, talijanski, prehrambeni) te priručnici iz područja prehrambene tehnologije i biotehnologije.

U drugom, odijeljenom dijelu nalaze se police s knjigama i časopisima, te ormarići u kojima je smještena zbirka diplomskih radova. Zbirka se počela prikupljati od osnutka Fakulteta i trenutno ima 712 radova. U novije vrijeme uz papirnati oblik rada pohranjuju se i radovi u digitalnom obliku. Zbirka magistarskih radova kao i disertacija u samim je počecima jer su magistarski i doktorski studij kao i specijalistički poslijediplomski studij na Prehrambeno-tehnološkom fakultetu ustrojani u posljednjih nekoliko godina.

S obzirom da je tijekom Domovinskog rata uništen gotovo cijeli fond Knjižnice PTF-a Fakultet veliku brigu posvećuje obnavljanju i upotpunjavanju tiskanog dijela knjižničkog fonda. Najveći doprinos u obnavljanju fonda u tim samim počecima poslijeratne obnove imale su donacije koje su pristizale od fondacija kao što su: Sabre Foundation, World Health Organization (WHO); Almae Matris Alumni Croaticae MidAtlantic section (AMAC – Midatlantic); Udruženje građana Anđeli čuvari; Elsevier Science Publishers Ltd.; Prehrambeno-biotehnološki fakultet iz Zagreba (PBF);

Slika 1 – Čitaonica Knjižnice PTF-a

Slika 2 – Dio čitaonice s računalima

Mladost; Naprijed; Školska knjiga, te od gospode Marijana A. Boškovića iz tvrtke Philip Morris Companies Inc., te Predraga Cvitanovića i Ivana Katića sa Niels Bohr Instituta University of Copenhagen.

Današnji fond Knjižnice PTF-a broji oko 6 000 svezaka knjiga te više od 600 svezaka časopisa iz područja prehrambene tehnologije, biotehnologije i kemije. Nabava novih knjiga i časopisa odvija se u okviru navedenih znanstvenih područja uz neizostavnu suradnju s korisnicima koji, iskazujući svoje potrebe, utječu na nabavu u Knjižnici PTF-a. Posebno treba naglasiti kvalitetnu suradnju sa upravom Prehrambeno-tehnološkog fakulteta koji u skladu sa svojim mogućnostima izlaze u susret djelatnicima Knjižnice PTF-a pri nabavi literature. Iako se broj nabavljene stručne literature stalno povećava, on još uvijek nije proporcionalan potrebama korisnika, tako da se permanentno nabavlja nova građa. Većina stručnih knjiga nabavlja se iz inozemstva, a zbog vrlo visokih cijena, nabavlja se samo jedan primjerak. Pored tiskane građe posljednjih se godina znatno povećao broj raspoloživih elektroničkih časopisa i baza podataka koje se nabavljaju na nacionalnoj razini i dostupne su svim studentima i nastavnicima PTF-a. Potporom Ministarstva znanosti i tehnologije osiguran je pristup ka pedesetak baza podataka i preko 16 000 elektroničkih časopisa iz svih područja znanosti. Najviše korištene zbirke elektroničkih časopisa u Knjižnici PTF-a su: ScienceDirect, SpringerLink, WileyInterscience, a od baza podataka EBSCO, Engineering Village 2, Current Contents, Web of Science i Scopus. Nabava časopisa u papirnatom izdanju je svedena na minimum, tako da je rad Knjižnice PTF-a bilo nužno prilagoditi novonastalim okolnostima.

Sva tiskana knjižnična građa dostupna je korisnicima za rad u čitaonici ili za posudbu. Referentna građa se ne posuđuje, već se može koristiti samo u prostoru čitaonice.

Korisnici Knjižnice PTF-a u prvom su redu studenti, profesori, asistenti i suradnici na PTF-u, ali i diplomirani inženjeri iz prakse kao i svi oni kojima je problematika prehrambene tehnologije i biotehnologije znanstveni i/ili stručni interes. Knjižnica i čitaonica otvorene su za korisnike svaki dan od 8–18 sati. Knjižničari pomažu korisnicima u pretraživanju mrežnih resursa i svih baza podataka koje su korisnicima dostupne, uključujući i online kataloge Knjižnice PTF-a. Edukacija korisnika postaje također važan segment aktivnosti u knjižnici. Svakog korisnika se, kod njegovog prvog dolaska u Knjižnicu PTF-a, upućuje u rad i način pretraživanja svih mrežnih resursa, ali isto tako i svakom od njih pružamo pomoć kako kod pisanja seminara tako i diplomskih radnji. Kada korisnik dođe u Knjižnicu PTF-a i upozna knjižničarku sa svojim zahtjevom, pristupa se rješavanju istog. Nakon pregledavanja literature koja postoji u samoj Knjižnici PTF-a korisnika se upućuje na mrežnu pretragu koja započinje s web-stranice Knjižnice PTF-a (<http://www.ptfos.hr/ptf/hr/knjiznica/>) gdje se nalaze poveznice na relevantne mrežne resurse. Nakon razgovora sa studentima-korisnicima vidljivo je da je taj prvi susret s Knjižnicom PTF-a i s knjižničarima izuzetno važan. Na taj se način (kod većine) potpuno promijeni slika o knjižnici, posudbi literature, a posebno prema radu u samoj čitaonici, koju sve više studenata koriste za grupni rad. Studenti su izuzetno zadovoljni s mrežnim izvorima podataka iako povećanjem broja korisnika broj od šest računala u čitaonici ne zadovoljava njihove potrebe. Osim web-stranice Knjižnice PTF-a korisnicima je često polazna stranica za pretraživanje web-stranica Knjižnice Instituta Ruđer Bošković (IRB), čije stranice izuzetno dobro pokrivaju problematiku koja interesira naše korisnike. Također velika pomoć su i web-stranice raznih prehrambenih industrija kako domaćih tako i međunarodnih. Izazov s kojim se najčešće susrećemo u knjižnici je nedostatak stručne literature na hrvatskom jeziku. U čitaonici postoji i sandučić u koji korisnici ubacuju svoje prijedloge, zamjerke ili pohvale na rad Knjižnice PTF-a. Najveći broj zamjerki upućuje upravo na nedostatak novijih stručnih knjiga i premali broj računala, a najveći broj pohvala odnose se na stručan rad, kompetencije i ljubaznost knjižničara. Pored sandučića u čitaonici, korisnici svoje upite, zamjerke i pohvale mogu poslati i putem e-maila (library@ptfos.hr). Takav oblik komunikacije s korisnicima pokazao se kao vrlo dobar jer možemo pravodobno poraditi na ispravljanju ukazanih nedostataka.

Knjižnica PTF-a ima vrlo dobro razvijenu međuknjižničnu suradnju, koja obuhvaća razmjenu stručne literature, kako knjiga tako i časopisa, kao i razmjenu svih informacija koje su potrebne korisniku za lakše rješavanje stručnih problema. Međuknjižnična su-

Slika 3 – Police s knjigama i časopisima

radnja je svakodnevna s knjižnicama IRB-a, Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije (FKIT), PBF-a kao i Centralnom kemijskom knjižnicom Prirodoslovno-matematičkog fakulteta (PMF). Također se za korisnike naručuju znanstveni i stručni radovi iz inozemstva koji nisu dostupni u Hrvatskoj. Međuknjižnična je suradnja razvijena i s ostalim knjižnicama u Hrvatskoj i u svijetu, a posebice s knjižnicama koje su bile uključene u projekt Sustava znanstvenih informacija RH (SZI RH) unutar kojeg je Knjižnica PTF-a djelovala od 1996. do 2004., godine kada je projekt nažalost obustavljen. Knjižnica PTF-a surađuje i s knjižnicama raznih prehrambenih industrija (Zvijezda, Vindija, Podravka itd.).

Osnovni zadaci Knjižnice PTF-a su:

- odabir, nabava, obrada, osiguravanje pristupa i čuvanje građe u tiskanom i elektroničkom obliku iz područja prehrambene tehnologije, kemije, kemijske tehnologije i biotehnologije;
- osiguravanje pristupa svim izvorima informacija o građi koju Knjižnica PTF-a posjeduje, ali i nabava građe koja je potrebna korisnicima putem međuknjižnične razmjene;
- poticanje korištenja mrežnih izvora i usluga, poglavito oblikovanjem i održavanjem mrežnih stranica Knjižnice PTF-a (<http://www.ptfos.hr/ptf/hr/knjiznica/>);
- izgradnja kvalitetne zbirke diplomskih i magistarskih radova te doktorskih disertacija obranjenih na PTF-u;
- nabava kvalitetne i relevantne građe iz područja koja su interesantna korisnicima Knjižnice;
- unapređenje i razvoj znanja i vještina iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti, radi boljeg zadovoljavanja potreba korisnika;
- uvođenje građe na novim medijima radi pružanja brže i kvalitetnije usluge korisnicima;
- podučavanje korisnika za rad s informacijskim izvorima putem seminara i radionica;
- organizacija izložbi, predavanja i tribina samostalno i u suradnji sa Centrom za online baze podataka.

Smještajem Knjižnice PTF-a u nove prostore, edukacijom i povećanjem broja djelatnika ovi zadaci se svakim danom sve više ostvaruju, a rezultati su vidljivi i kroz višestruko povećanje broja korisnika u posljednjih godinu dana. Većina korisnika iskazuje zadovoljstvo uslugama koje pruža Knjižnica PTF-a, što je svakako dodatni motiv za još bolji i kvalitetniji rad djelatnika. Lijep i reprezentativan prostor nove Knjižnice PTF-a nastojimo maksimalno iskoristiti i oplemeniti tako da pored rada s korisnicima nastojimo proširiti djelatnost. Od planiranih aktivnosti vrijedno je istaknuti pripremu i organizaciju izložbe publikacija čiji je izdavač Prehrambeno-tehnološki fakultet, koja će se održati u listopadu i studenom 2006. godine, a u sklopu obilježavanja trideset pete obljetnice osnutka Prehrambeno-tehnološkog fakulteta.

Novim prostorom ostvarili smo želju da Knjižnica PTF-a postane mjesto stalnih susreta studenata i znanstvenika kojima je prehrambena tehnologija u fokusu interesa. Pored distribucije postojećih informacija iz knjižničnog fonda Knjižnica PTF-a postala je i mjesto razmjene ideja i znanja te praćenja aktualne problematike. U vremenu kada smo preplavljeni najrazličitijim informacijama i kada se nove informacijske komunikacijske tehnologije ubrzano razvijaju, Knjižnica PTF-a prilagođava se novom načinu rada koji uključuje brže i sveobuhvatnije praćenje informacija iz područja prehrambene tehnologije, tehnologije, biotehnologije i kemije te njihove distribucije krajnjim korisnicima. Granice između realnog i virtualnog svijeta sve su manje vidljive, a navike i potrebe korisnika stalno se mijenjaju. Informatička pismenost korisnika raste, a njihovi zahtjevi postaju sve složeniji i zahtijevaju suradnju knjižničara na jednoj novoj razini. Korisnici očekuju obrazovanog, obučenog i kompetentnog stručnjaka koji će im pomoći ne samo u podizanju razine njihove informacijske pismenosti već i pri rješavanju problema vezanih uz računala, mreže, različite programske alate i sl. Prehrambeno-tehnološki fakultet i Knjižnica PTF-a stoga nastoje trajno ulagati u permanentnu izobrazbu knjižničara, jer dobro obučeni knjižničari mogu osigurati kvalitetnu uslugu i odgovoriti na sve izazove koji su pred njima.